

Patofyziologie

MUDR. KATEŘINA KAPOUNKOVÁ, PH.D.

Povinná literatura

- ▶ Patologická fyziologie pro bakalářské studijní programy :
Kateřina Kaňková, Brno 2009 (skripta MU, LF)
- ▶ <http://www.fsps.muni.cz/inovace-RVS/kurzy/patofyziologie/vyvoj.html>

Doporučená literatura

- ▶ Atlas patofyziologie člověka: Stefan Silbernagl Grada 2012

Podmínky ke zkoušce

- ▶ **Docházka** + úkoly ze semináře:

Ústní zkouška :

Termíny ve zkouškovém (v lednu, únoru)

Předmět patofyziologie

- ▶ Věda, která se zabývá poruchami funkcí organismu jako celku
- ▶ **Úloha:** postihnout prvotní příčiny nemoci (**etiologii**), ale i mechanismy rozvoje patologického stavu (**patogeneze**)
- ▶ **Projevy:** premorbidní stavy, stavy rozvinutého onemocnění, fáze uzdravování
- ▶ **Individuální variabilita**
- ▶ Projevy lidské patologie -několik úrovní (buňka, tkáň, orgán, systém, organismus)

Vybrané definice nemoci

- ▶ Nemoc lze charakterizovat jako stav, kdy je porušeno zdraví
- ▶ Definice se vyvíjely . Např v Evropě dlouho převládala představa, že nemoc je trestem za hřích. Dnes teorie nemoci dělíme do 3 okruhů

homeostatické
teorie

psychosociální
teorie

biobehaviorální
teorie

Pojem zdraví a nemoc

Základní definice zdraví=rovnovážný stav, který umožňuje smysluplný, plnohodnotný způsob života, dosahování životních cílů, rozvoj osobnosti, vloh.

- ▶ **Nemoc jako porucha rovnovážného stavu.**
- ▶ **Tělo jako systémový celek se značnou individualitou jedinečnou, neopakovatelnou**
- ▶ Organismus jako systémový celek již od embrya

Pojmy používané v medicíně při posuzování patol stavů

- ▶ Úzký vztah k pojmům **funkční rezerva** a **adaptace**

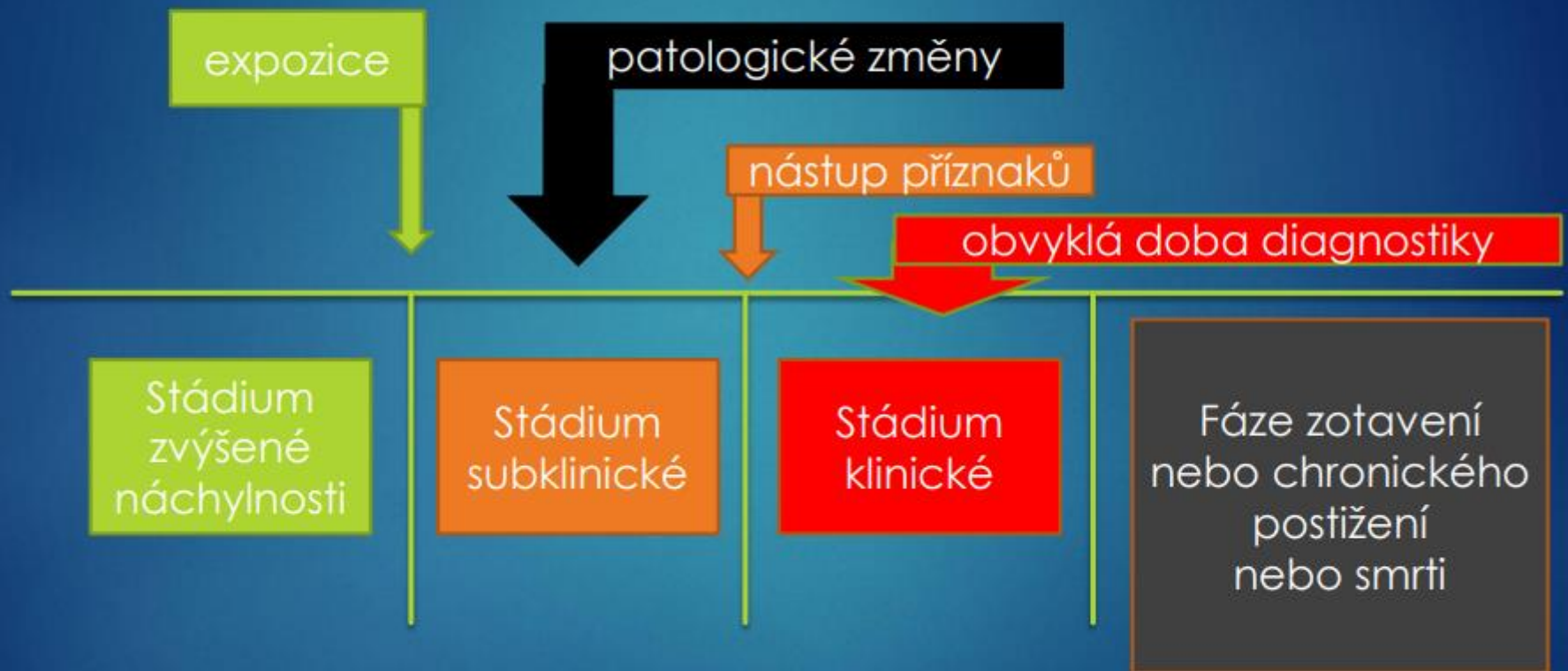
Funkční rezerva = úroveň fyziologických funkcí organismu kolísá mezi bazální a max. úrovní

Existence funkční rezervy může způsobit, že patologický stav se může projevit jen v určitých situacích – zátěžová vyšetření

Nedostatečnost
(insuficience)

selhání

Časový faktor v patogenezi nemocí

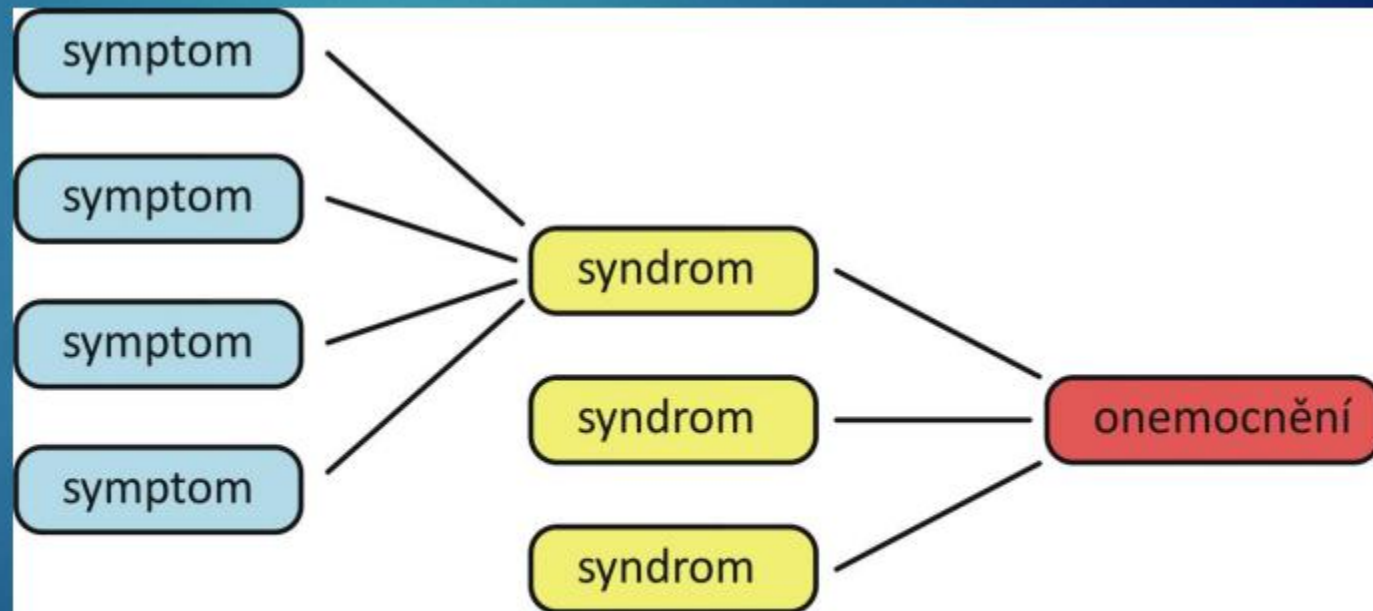
Rozpoznávání zdraví a nemoci

A, **kvantitativní** (biochemie, metrické, BMI)

B, **kvalitativní** (zobrazovací- rtg,CT, NMR, fyzikální vyšetření...)

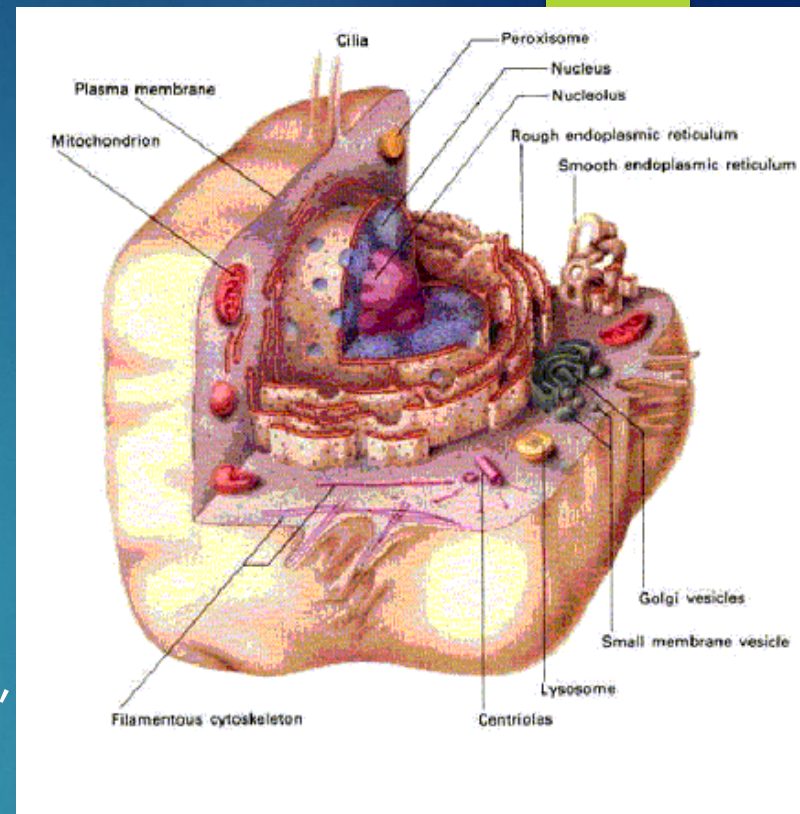
Soubory znaků

- ▶ prodromy
- ▶ symptomy
- ▶ syndromy

Buňka

- ▶ reaguje na děje uvnitř buňky, okolí, ale i vzdálené tkáně
- ▶ vznik patologií v samotné buňce nebo odezvou
- ▶ specializace buněk (nervová, svalová)-tkáně-orgány
- ▶ **Funkce:** růst, dělení, komunikace, dědičnost, metabolismus

základní stavební a funkční jednotka

Nekrotická a apoptická smrt buňky.

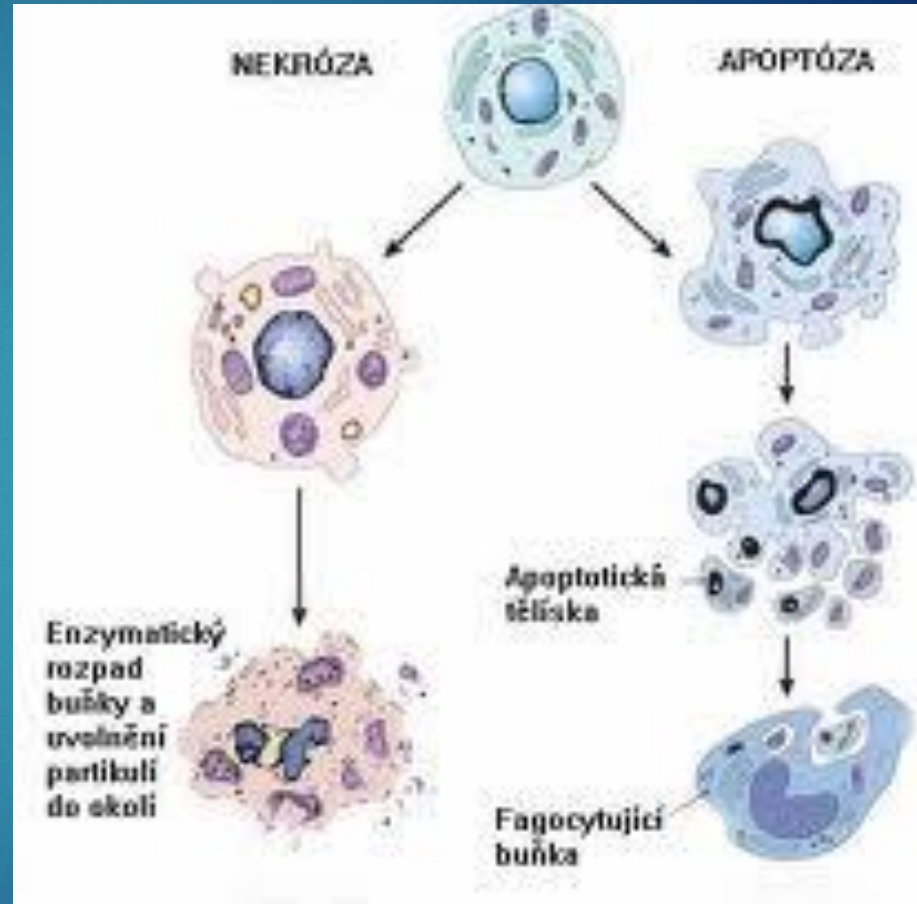
Apoptóza

Programovaná
(fyziologická)
buněčná smrt

- náhrada buněk

Nekróza

- patologická buněčná smrt
- **příčiny**: ischemie, toxiny, srašťování buněk, ozáření, infekce

Apoptóza

- ▶ programovaná buněčná smrt = fyziologický děj
- ▶ indukována cíleně (regulovaný děj)

signál : zvenčí

(lymfocyt, izolace b.)

zevnitř

(neopravitelná DNA)

- ▶ buňka je usmrcena a následně odstraněna - nedojde k poškození okolních buněk
- ▶ enzymatické regulační kaskády buňky (kaspázy- jinak v b. neaktivní)

Apoptická tělíska

fagocytovány leukocyty (makrofágy)

nitrobuněčné enzymy nepoškodí okolní buňky.

Nekróza

- ▶ narušení integrity cytoplazmatické membrány
- ▶ narušení rovnováhy vnitřního prostředí buňky

objemové změny (edém) celé buňky i organel (mitochondrie, endoplazmatické retikulum)

enzymatické poškození buňky + rozpad

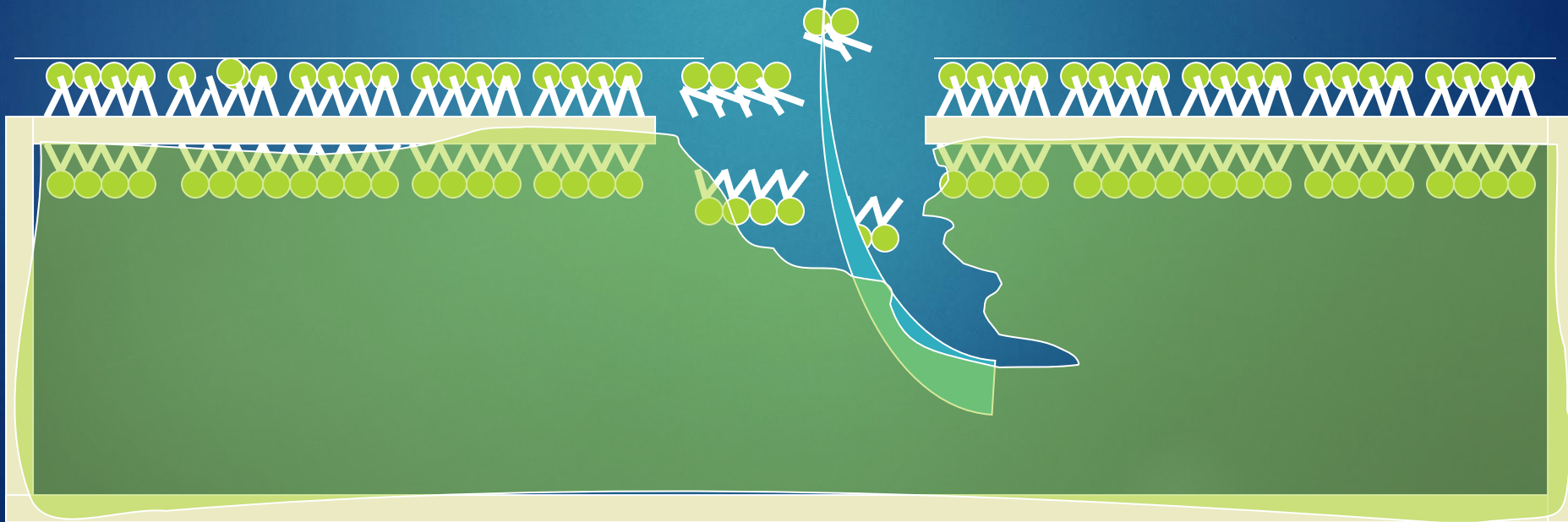
vnitřní prostředí buňky se uvolní do okolí
(enzymy takto uvolněné indukují nekrózu okolních buněk = "řetězová reakce"

rozsáhlejší poškození tkáně (následný zánět)

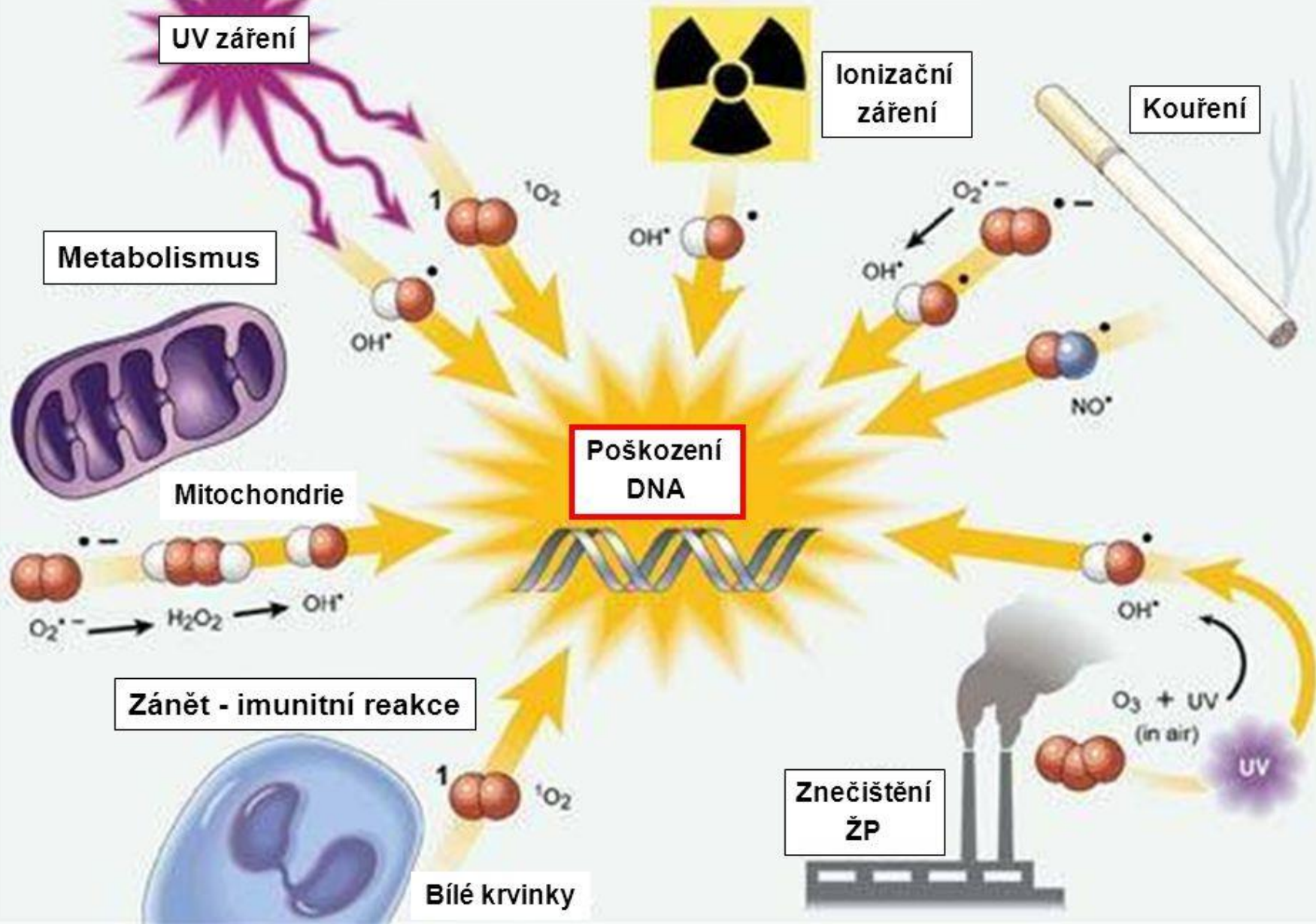
Poškození bun.membrány

vylití vnitřního obsahu cytoplasmy (enzymy, DNA, ribozomy...

- **Etiologie:** toxické látky, alkohol, chemoterapie, antibiotika ...
- **Diagnostika** nemocí je postavená na poškození bun.membrány:
žloutenky, alkoholické poškození jater, infarkty myokardu,

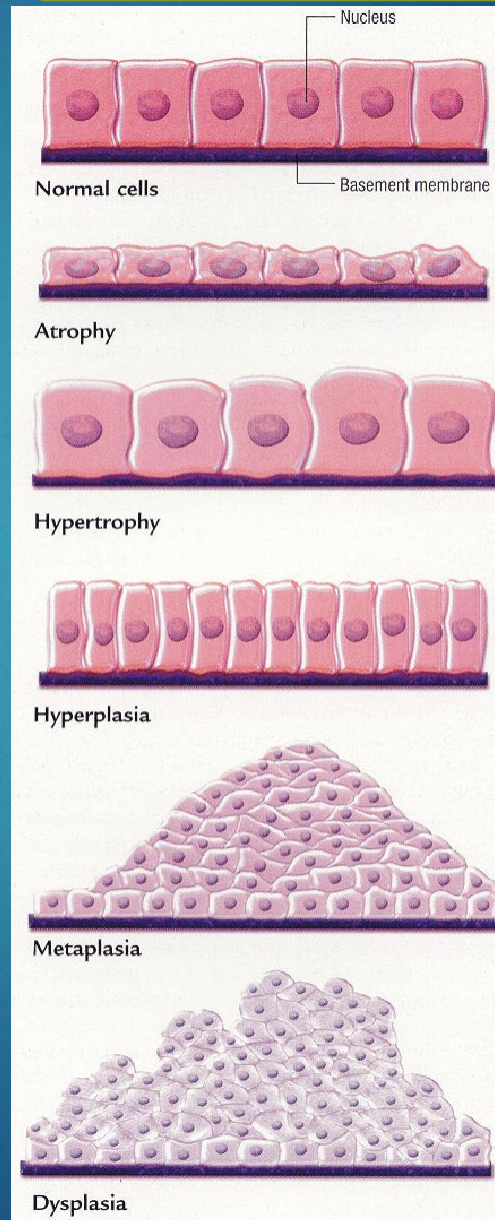

Vznik volných radikálů

Nenádorové změny buněk

- ❖ Normální tkáň
- ❖ Atrofie
- ❖ Hypertrofie
- ❖ Hyperplazie
- ❖ Metaplazie
- ❖ Dysplazie

Nádorové bujení

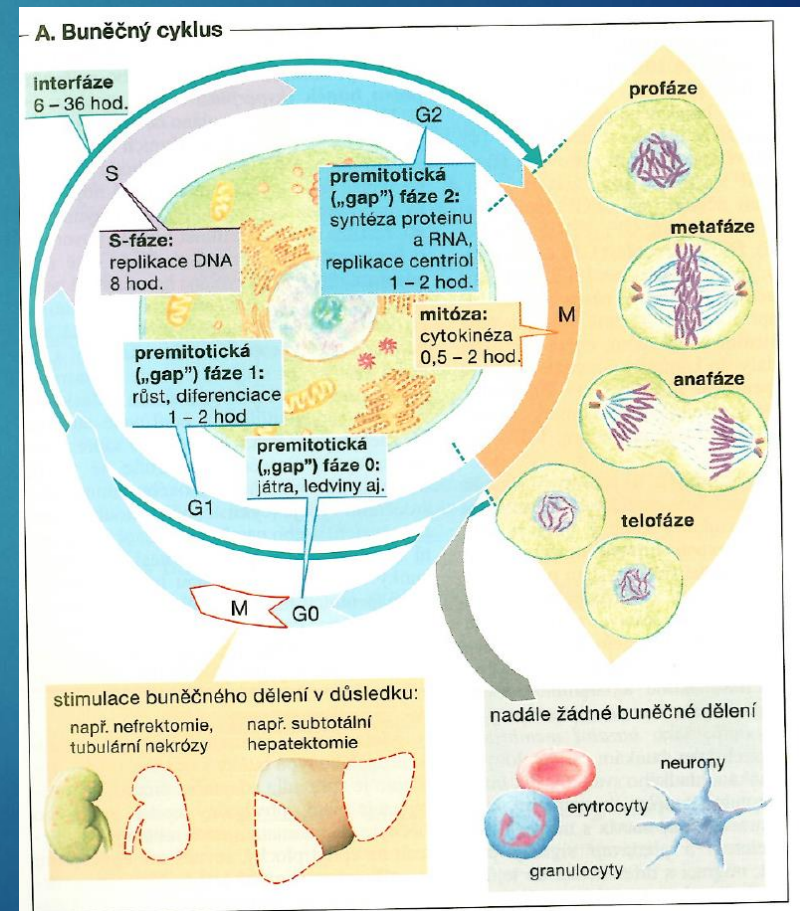
- ▶ Maligní transformace buňky-stupňovitě, dlouhodobě
- fáze dělení (mitózy) prochází kontrolními body – selhání = nádorové bujení

Dělení nádorů:

- benigní /nezhoubné/
- maligní /zhoubné/
- metastazující

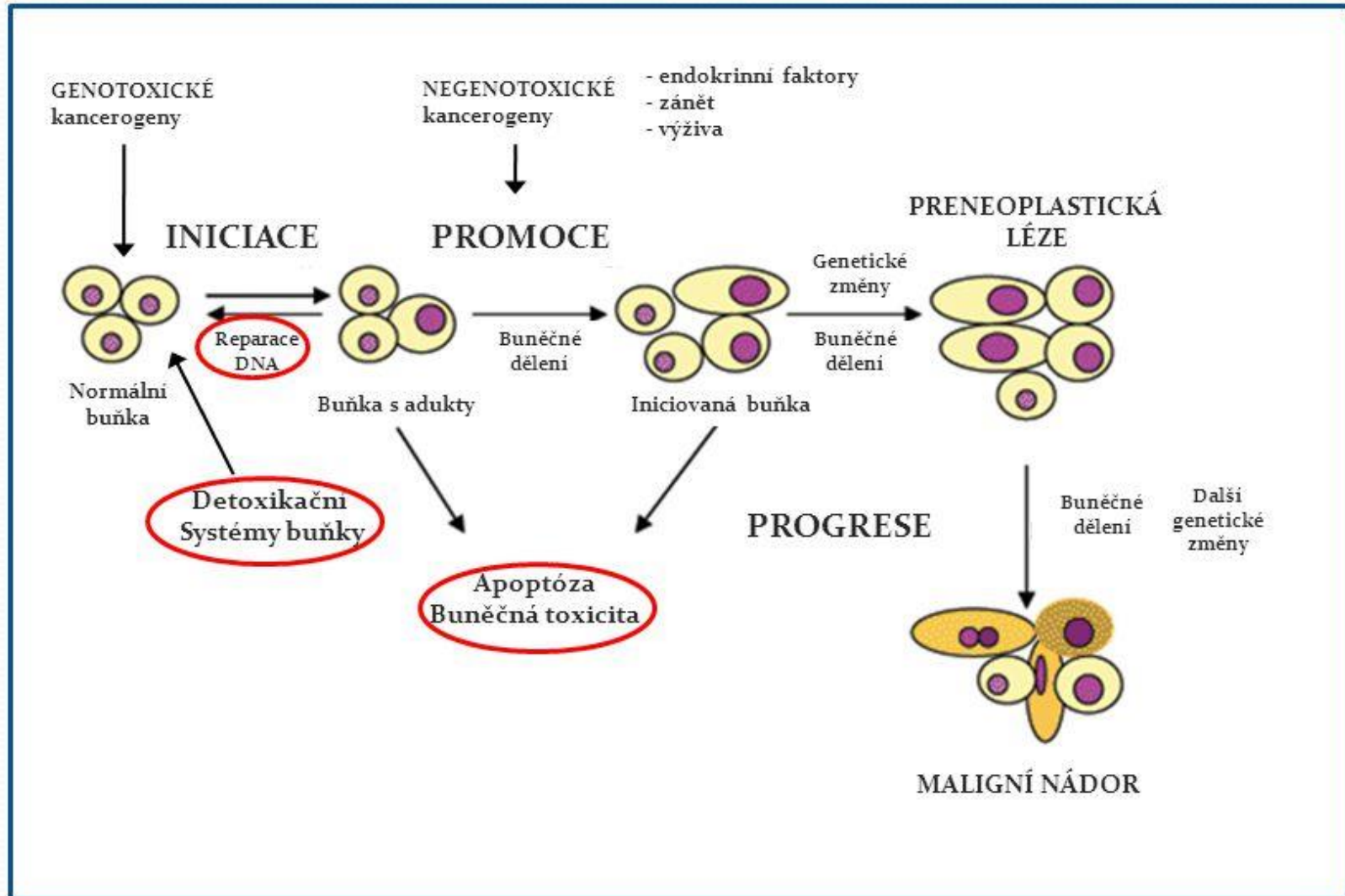
Dělení i podle topiky:

- plíce
- vaječníky
- prsa
- prostata
- tlusté střevo

Proces kancerogeneze

Kancerogeny:

1. chemické látky :

formaldehyd, benzen, selen, azbest, barviva, produkty uzení, konzervace, cigaretový kouř, dehty

1. fyzikální příčiny (záření ionizující)

2. onkogenní viry (adeno, retro, herpes)

Šíření nádorů :

- lymfa
- krev
- prorůstání do okolí

primární nádor x sekundární

Kancerogeneze má obecné rysy

Projevy nádorového onemocnění

- ▶ **místní** : působení nádoru (ev. metastáz)- **útlak**
- ▶ **celkové** : systémové působení s projevy
  - kachexie
  - hormonální aktivita
  - odvápnění kostí
  - toxiny
  - imunodeficit (selhání obrany a dozoru množení)
  - dopad na psychiku (deprese)